

Prečo potrebuje EÚ Chartu základných práv?

Na stretnutí v Cologne v Nemecku v júni 1999 vedúci predstavitelia EÚ predovšetkým kládli dôraz na potrebu "upevnenia základných práv uplatniteľných na úrovni Únie ich uvedením v Charte, čím sa zvýši ich zrozumiteľnosť."

S vývojom EÚ smerom k vytvoreniu integrovaného európskeho územia bezpečnosti, spravodlivosti a slobody pre jej obyvateľov a s procesom vysporiadania sa s tak citlivými otázkami ako je prisťahovalectvo, spolupráca v oblasti azylovej politiky a spravodlivosti, je pre EÚ dôležitejšie viac ako kedykoľvek predtým mať vlastné odsúhlasené prehlásenie o základných právach – a to nielen pre ochranu jednotlivcov, ale aj ako rámec pre riadenie aktivít inštitúcií EÚ a prisúdenie ich "politickej a morálnej legitímnosti".[1]

Charta EÚ nie je to isté ako Európsky dohovor o ľudských právach (ECHR) odsúhlasený v r. 1950 Radou Európy, ktorá má viac ako 40 členov vrátane Ruska. Charta stavia na ECHR ako na zdroji inšpirácie, avšak ide ďalej pridávajúc sociálne a politické práva, zatiaľ čo v článku 52 špecifikuje, že nepodkopáva predchádzajúci dohovor. V minulosti mohli k ECHR pristúpiť iba jednotlivé štáty, zatiaľ čo v súčasnosti má EÚ mandát podpisu ako celok.

Kto je autorom Charty?

Charta sa okrem iného stáva precedensom vďaka jej otvorenej a demokratickej tvorbe – spolupôsobením 62 členného **dohovoru** zastúpeného hlavami štátov a vlád, Európskou komisiou a Európskym parlamentom, ako aj členmi národných parlamentov. Práce boli zahájené v decembri roku 1999, návrh Charty bol prijatý v októbri 2000. Dohovor bol prijatý verejnosťou a konzultovaný značným množstvom dotknutých subjektov. Tento úspešný spôsob spolupráce vyústil v decembri 2001 do návrhu **Dohovoru o budúcnosti Európy** ako východiska pre návrh novej ústavy, podpísanej v októbri 2004 v Ríme.

Súčasný stav Charty

Rada ministrov EÚ a prezidenti Európskeho parlamentu a Európskej komisie formálne prezentovali Chartu na summite EÚ v Nice v decembri 2002. I keď v súčasnosti Charta nenesie plnú právnu účinnosť, nakoľko nie je implementovaná do zmlúv tvoriacich právny základ EÚ, určite má silný politický dopad. Parlament a komisia sú zaviazané rešpektovať uvedené práva vo všetkých stratégiách a aktivitách, a niektoré európske súdy stavajú na texte Charty pri vydávaní rozhodnutí a pri tvorbe nového precedentného práva, nakoľko Chartu považujú za dôležitý oporný bod.

Význam Charty sa však zmení, akonáhle členské štáty ratifikujú Ústavu. Text Charty je základom pre časť 2 Ústavy a stane sa jedným z míľnikov práva EÚ.

Čo to znamená pre vás

Charta je súhrnom spoločných európskych hodnôt, s ktorými sa môžu stotožniť **všetci** občania. Dáva ľuďom v EÚ nástroj na vlastnú obranu cestou spoznania a porozumenia vlastných práv, ako aj vykonávania lepšej kontroly aktivít národných a európskych orgánov pri zavádzaní a uplatňovaní legislatívy Únie. Neuplatňuje sa pri národných aktivitách členských štátov riadených národnými zákonmi či ústavou.

Charta ochraňuje jasnou a vyčerpávajúcou rečou podporu demokracie, ľudských práv a základných slobôd, zakotvených v srdci Európskej únie.

Ďalšie informácie nájdete na: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html

[1] Správa Európskej komisie, (COM/2000/0559) 13.7.00

